

Utrikesdepartementet
103 39 Stockholm

Policyramverk för det svenska utvecklingssamarbetet

Kulturrådet har getts tillfälle att yttra sig avseende ovan rubricerade remiss.

Sammanfattning

Det nya policyramverket för det svenska utvecklingssamarbetet tar sin utgångspunkt i den nya utvecklingsdagordningen som skapades 2015 i och med antagandet av *Agenda 2030*, *Addis Abeba Action Agenda* och *klimatavtalet i Paris*, liksom *Sveriges politik för global utveckling* (PGU).

Samverkan mellan olika politikområden och aktörer pekas ut som en förutsättning för att genomförandet ska bli framgångsrikt. Kulturrådet ser också att policyramverket svarar väl mot *Unescos 2005-konvention, om skydd för och främjande av en mångfald av kulturyttringar*, som Sverige ratificerade 2007 och alltså har förbundit sig till att implementera konventionen. Unesco som organisation framhåller att kultur och kultursamarbeten har bäring på samtliga globala mål för hållbar utveckling.

Vidare fattade EU-kommissionen den 8 juni i år beslut om en ny strategi för hur EU ska använda sig av kultur i sina internationella relationer. En strategi som i hög grad utgår från såväl de globala målen för hållbar utveckling och *Unescos 2005-konvention* och stämmer väl överens med det nya policyramverket.

Kulturrådet instämmer i remissens tydliga bedömning att en rad olika politikområden, inklusive kulturpolitiken, spelar en roll för genomförandet av utvecklingssamarbetet. Kulturaktörer och civilsamhällesaktörer pekas ut som viktiga förändringsaktörer i repressiva länder samt viktiga aktörer i försoningsprocesser, något som Kulturrådet instämmer i. Kulturrådet vill även framhålla kulturens och kulturaktörernas roll i andra delar av utvecklingssamarbetet som lyfts fram i remissen.

Remissvaret utgår från de kapitel som Kulturrådet funnit relevanta att yttra sig kring, övriga kapitel lämnas utan kommentarer.

Kap 2, Utvecklingsdagordningen i en föränderlig värld

I kapitlet lyfts samverkan över politikområden och integrerade arbetssätt fram som ett avgörande verktyg för genomförandet av den globala agendan och en förutsättning för att nå de gemensamma målen, något som Kulturrådet ser positivt på att det tydliggörs så tydligt och i ett initialt skede.

I den del som lyfter att utvecklingsamarbetet kan vara en viktig finansieringskälla för områden som är viktiga för utveckling, men som är inte attraherar andra utvecklingsresurser, vill Kulturrådet särskilt hänvisa till *Artikel 14* i *Unescos 2005-konvention*. Där slås det fast att parterna till konventionen ska sträva efter att stödja samarbete för en hållbar utveckling för att främja framväxten av en dynamisk kultursektor, bland annat genom att kulturnäringarna förstärks och ges förutsättningar att bygga upp en kapacitet för kulturell distribution och produktion.

Kulturens roll för samhällsutvecklingen och det internationella samarbetet lyfts fram, likväl som behovet av starka institutioner och strukturer för samhällsbyggnad. Kulturrådet vill understryka vikten av en fungerande kulturpolitik för att säkerställa både ett fritt kulturliv och fungerande institutioner, som bidrar till ett öppet, rättssäkert och demokratiskt samhälle med yttrandefrihet som en grundläggande rättighet.

Kap 3, Perspektiv i det svenska utvecklingsamarbetet

Kulturrådet ställer sig bakom det breda fattigdomsbegrepp som lyfts fram i remissen och vikten som ges av integrerade arbetssätt. Kulturrådet vill lyfta fram att ömsesidiga kultursamarbeten kan vara framgångsrika sätt att synliggöra ojämlikhet och ojämställdhet samt ge röst åt perspektiv som annars blir osynliggjorda, vilket knyter an till remissens föregående kapitel där det understryks att en fri kultur bidrar till demokratiska samhällen med yttrandefriheten som grund

Kap 4, Utvecklingsamarbetets tematiska utveckling

Kulturrådet ser mycket positivt på att konstnärliga uttryck synliggörs som en del av yttrandefrihetsbegreppet och att tillgång till information beskrivs som grundläggande för ett rättssäkert samhälle. Vidare lyfts det fram att demokrati, mänskliga rättigheter och jämställdhet kan främjas genom kulturaktörer och att dessa framhålls som förändringsaktörer som bör ges stärkta förutsättningar för att främja en demokratisk kultur. Det är också positivt att det tydliggörs att stöd till dessa aktörer på sikt kan bidra till en normativ utveckling avseende främjandet av yttrandefrihet, demokratisering och mänskliga rättigheter.

Ett starkt och pluralistiskt civilsamhälle med tillgång till ny teknik och information tydliggörs som en viktig komponent för att nå ett rättssäkert och demokratiskt samhälle och därför vill Kulturrådet framhålla att det fria kulturlivet i hög grad är en del av civilsamhället i områden med bristande demokrati och yttrandefrihet. Alltså slår en repressiv lagstiftning mot mötesfrihet, möjlighet att registrera sig, ta emot finansiering mot såväl civilsamhället som samhällets kulturaktörer.

Vikten av ett starkt civilsamhälle som en förutsättning för ett mångfaldigt kulturliv lyfts särskilt fram i *Artikel 11* i *Unescos 2005-konvention*. Kulturrådet vill

uppmuntra till stödmöjligheter för att gynna det civila samhällets och det fria kulturlivets möjligheter att bidra till att främja en mångfald av kulturyttringar och det fria ordet.

I det avsnitt som beskriver vikten av välfungerande, oberoende, effektiva, rättssäkra och transparenta institutioner som möjliggör för deltagande och ansvarsutkrävande, ser Kulturrådet positivt på att utvecklingssamarbetet för kapacitetsutveckling ska omfatta hela samhället. Kulturrådet hänvisar återigen till *Unescos 2005-konvention* där *Artikel 12* framhåller vikten av bilaterala och ömsesidiga samarbeten och partnerskap för att förstärka den offentliga sektorns strategiska kapacitet och ett pluralistiskt kulturliv. Här skulle ett stöd till kapacitetsutveckling samt till lärandemöjligheter mellan lokala, regionala och kommunala aktörer bidra positivt för att bygga upp infrastruktur för kulturella institutioner och verksamheter. Det skulle exempelvis kunna möjliggöra för utbyte och lärande mellan folkbibliotek och lokala parter för att utveckla biblioteksverksamheters möjligheter att vara såväl en kulturarvs- och kulturinstitution som en mötesplats för hela samhällets aktörer.

Det avsnitt som redogör för fredliga och inkluderande samhällen lyfter fram kulturens kapacitet som försoningsaktör samt behovet av inkluderande processer med civilsamhället. Kulturrådet instämmer i bedömningen att kulturella aktiviteter kan vara möjliggörare för denna typ av processer och vill också påminna om angelägenheten att möjliggöra för ett kontinuerligt internationellt kultursamarbete, byggt på ömsesidighet.

I skrivningen om internationell handel och hållbara investeringar så nämns inte kulturella och kreativa näringar och därför vill Kulturrådet understryka vikten av att en förstärkning av kulturnäringarna också synliggörs inom ramen för långsiktiga och hållbara investeringar. Dessa investeringar främjar framväxten av en dynamisk kultursektor med en egen kulturproduktion och lokala och regionala marknader.

Kulturrådet ser att vidare att avsnittet knyter an till skrivningarna angående migration och behovet av en cirkulär sådan, för att säkerställa en brain gain och inte tvärtom brain drain i de områden där migrationen är markant. Här spelar även utvecklingen av digitalisering och upphovsrättsfrågan en central roll, så att informations görs tillgänglig utan att tumma på upphovspersoners rätt till ersättning. Kulturrådet värdesätter initiativ som stärker kulturskapares rättigheter och möjligheter att verka professionellt, oavsett nationell tillhörighet. Såsom tidigare går det att hänvisa till *Artikel 14* i *Unescos 2005-konvention*.

Kap 5, Humanitärt bistånd

Kulturrådet uppskattar remissens skrivelse om att humanitära aktörer och förändringsaktörer bör samverka i så hög grad som möjligt, men vill framhålla behovet av fungerande strukturer för samverkan för att uppnå förbättrade synergier. Båda gruppernas särart och specifika kompetens bör värnas för att uppnå ett framgångsrikt resultat. Ett särskilt stöd för dessa aktörer skulle säkerställa att den specifika kompetensen kommer till sin rätt och att deltagande och medverkan vid relevanta mötesplatser och sammanhang kommer till stånd.

Civilsamhällets närhet till lokalbefolkningen lyfts fram som en möjlig nyckelroll i det humanitära biståndet. Här vill Kulturrådet påminna om att det fria kulturlivet är en del av civilsamhället på många platser med svaga institutioner och en frånvarande kulturpolitik och kan därför behöva synliggöras som en aktör även inom detta område.

Kap 6, Centrala principer och utgångspunkter i svenskt utvecklingssamarbete

Det är positivt att små och strategiska insatser lyfts fram som betydelsefulla när det gäller stör inom demokrati och mänskliga rättigheter. Här ser Kulturrådet som tidigare noterats, att ett stöd till kulturaktörer kan möjliggöra medverkan och deltagande i olika sammanhang, för att i förlängningen bidra till en normativ utveckling.

I avsnittet som beskriver behovet av samverkan mellan olika aktörer beskrivs civilsamhällets möjligheter att agera med legitimitet i relation till särskilda grupper och genom detta vara en positiv förändringsaktör för demokratiska processer. Här vill Kulturrådet understryka kulturaktörernas och kulturella aktivisters möjligheter till detsamma. Samtidigt är det relevant att framhålla behovet av stödmöjligheter till att bygga långsiktiga partnerskap för att bygga strukturer och kapacitet på lång sikt.

Sammanfattningsvis vill Kulturrådet understryka sin positiva hållning till det nya policyramverket för det svenska utvecklingssamarbetet.

Yttrandet har beslutats av generaldirektör Staffan Forssell efter föredragning av samordnaren Elin Norquist. I ärendets beredning har även handläggaren Elin Rosenström, enhetscheferna Veronica Lamppa Lönnbro och Lotta Brilliot Björnstad samt verksamhetsstrategen Signe Westin deltagit.

På Kulturrådets vägnar

Staffan Forssell

Elin Norquist